

вітчизняної політичної, правової, економічної системи тощо. Водночас будь-які демократичні перетворення не матимуть успіху, якщо вони здійснюватимуться всупереч глобалізаційним процесам, якими охоплені практично всі сфери суспільного життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Дмитренко М. А.* Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – Національний педагогічний ун-т імені М.П. Драгоманова, Ін-т оператив. діяльн. за держ. безпеки. – Київ : Знання України, 2008. – 544 с.
2. *Михальченко М. І.* Україна як історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич : Видавнича фірма “Відродження”, 2004. – 487 с.
3. Українські стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2004 / А. С. Гальчинський (ред.). – Київ : НІСД, 2004. – 343 с.
4. *Шайгородський Ю.* Поняття “трансформація” як інструмент аналізу соціальних змін // Освіта регіону. – № 4. – 2010. – С. 52-57.

Steценко В. Ю.
доктор юридичних наук, професор
завідувач кафедри галузевих юридичних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В умовах соціально-економічних змін, котрі мають місце в сучасній Україні, перед державою стоїть питання створення умов, за яких громадяни мали б можливість забезпечувати свої права, свободи та законні інтереси. Це має пряме відношення й до сфери охорони здоров'я. Ключове місце в питанні реалізації права громадян на отримання якісних медичних та фармацевтичних послуг займає організація охорони здоров'я, ефективність її функціонування. Саме це є найважливішим завданням публічної влади, яке вона реалізує через свої органи.

Зусилля публічної адміністрації повинні полягати у пошуках шляхів максимально можливого рівня медичного забезпечення населення, надання всім громадянам рівних можливостей в отриманні медичної і лікарської допомоги. Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3). Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвиткові лікувальних закладів усіх форм власності

(ст. 49). Сутність цих положень яскраво говорить, що без належного регулювання з боку суб'єктів публічного адміністрування сфери охорони здоров'я реалізація зазначених положень Конституції неможлива.

Публічне адміністрування сфери охорони здоров'я здійснюється у всіх державах, в яких існує соціально орієнтована ринкова економіка. Це дає можливість дотримуватися справедливого балансу між приватними і публічними інтересами, забезпечувати рівновагу між ними. В даному випадку, в якості публічного інтересу, в першу чергу, виступає збереження, відновлення та охорона здоров'я населення, яке є суспільним благом.

Охорона здоров'я – це система заходів, що здійснюються з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя.

Публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я здійснюється шляхом:

- прийняття нормативно-правових актів, які регламентують медичну та фармацевтичну діяльність;

- забезпечення загальнодоступності медичних послуг (медичної допомоги);

- забезпечення якості та безпеки медичних і фармацевтичних послуг;

- визначення та забезпечення гарантованого державою об'єму медичних послуг та ліків, які сплачуються з державного бюджету;

- здійснення державного контролю та нагляду у галузі охорони здоров'я.

Зупинимось докладніше на такому важливому компоненті публічного адміністрування охорони здоров'я як нормативно-правове регулювання. На даний час воно здійснюється за допомогою положень наступних нормативних актів:

Конституція України від 28 червня 1996 р. (ст. 3 проголошує життя і здоров'я людини серед найвищих соціальних цінностей; ст. 28 встановлює, що жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідженням; ст. 49 закріплює право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування та визначає основні положення державної політики у сфері охорони здоров'я; ст. 50 встановлює право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди).

Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 р., які визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Закон України “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” від 19 жовтня 2017 р., який закріплює державні фінансові гарантії надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) та лікарських засобів належної якості за рахунок коштів Державного бюджету України за програмою медичних гарантій.

Закон України “Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості” від 14 листопада 2017 р., який визначає

правові, економічні та організаційні засади і напрями регулювання розвитку охорони здоров'я у сільській місцевості для забезпечення гарантій рівного доступу громадян до якісного та ефективного медичного обслуговування.

Низка спеціальних законів, які присвячені правовому регулюванню окремих напрямів охорони здоров'я, зокрема: “Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ” від 12 грудня 1991 р., “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24 лютого 1994 р., “Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори” від 15 лютого 1995 р., “Про лікарські засоби” від 04 квітня 1996 р., “Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині” від 16 липня 1999 р., “Про психіатричну допомогу” від 22 лютого 2000 р., “Про захист населення від інфекційних хвороб” від 06 квітня 2000 р., “Про протидію захворюванню на туберкульоз” від 05 липня 2001 р., “Про охорону дитинства” від 26 квітня 2001 р. тощо.

Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку створення госпітальних округів” від 30 листопада 2016 р., “Про затвердження Методики розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування” від 27 грудня 2017 р., “Про утворення Національної служби здоров'я України” від 27.12.2017 р., “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання первинної медичної допомоги населенню” від 28 березня 2018 р., “Про затвердження Порядку реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік” від 25 квітня 2018 р. тощо.

Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я” від 30 листопада 2016 р., “Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року” від 27 грудня 2017 р. тощо.

Накази МОЗ України “Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу” від 19 березня 2018 р., “Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги” від 19 березня 2018 р. тощо.

Як бачимо, сьогоднішня реформа охорони здоров'я отримує свої правові обриси. Вже прийняті основні нормативні акти, які регламентують такий найважливіший компонент функціонування системи охорони здоров'я як фінансування. Крім того, запроваджується програма державних гарантій медичного обслуговування населення, яка визначає перелік та обсяг медичних послуг (включаючи медичні вироби) та лікарських засобів, що держава зобов'язується оплачувати, а також затверджуються тарифи на ці послуги. Сподіваємося, що ці перетворення будуть прогресивним кроком вперед по виведенню системи охорони здоров'я з глибокої кризи, яка існує сьогодні.